

ฉันทน์ชมภู

และ

กาพย์ฉบับเบ็ดเตล็ด

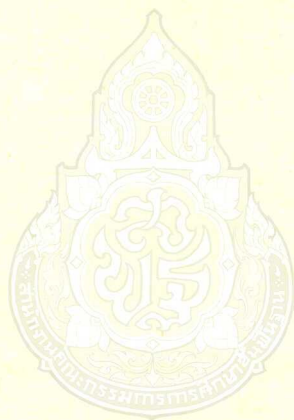
— — — — —
หอพระสมุด ฯ พิมพ์

ถวายแก่พระภิกษุสามเณรที่มาชมหอพระสมุด ฯ

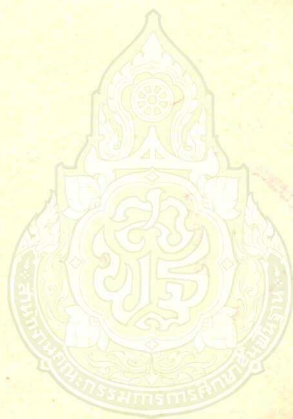
ในงานนักขัตฤกษ์เข้าพรรษา

พ.ศ. ๒๔๖๖

— — — — —
พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

311

ฉันทน์ชมภู

และ

ภาพย่นบ่งเบ็ดเตล็ด

หอพระสมุด ฯ พิมพ์

ถวายแจกพระภิกษุสามเณรที่มาชมหอพระสมุด ฯ

ในารนักขัตฤกษ์เข้าพรรษา

พ.ศ. ๒๔๖๖

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

คำนำ

การเบิกหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร รับ
พระภิกษุสามเณรในเวลาเทศกาลเข้าพรรษา เติมกรรม
การหอพระสมุด ฯ หมายความว่าเบิกแต่ข้างปี เพื่อให้
พระสงฆ์สามเณรไปการแก้หอพระสมุด ฯ คือที่ใดถวายตู้
และถวายหนังสือสำหรับหอพระสมุด ฯ เป็นต้น ได้มา
แลเห็นว่าหอพระสมุด ฯ ได้ซ่อมแซมจัดสิ่งของที่ถวาย
ไว้อย่างไร แต่การที่เบิกหอพระสมุด ฯ ดูเป็นที่นิยม
ของพระภิกษุสามเณรทั่วไป มีจำนวนพระสงฆ์สามเณร
มาตั้งบิณฑบาตหาพน ผ่ายคฤหัสถ์เป็นผู้อุปการห
พระสมุด ฯ เมื่อได้ทราบว่าเบิกหอพระสมุด ฯ รับ
พระสงฆ์สามเณรเช่นนั้น ก็พากันยินดีช่วยจัดหาเครื่อง
เกสัชชอัฐิขยานมาเลี้ยงทุกคราว ไม่มีใครเบื่อหน่าย
ความอุปการของพระภิกษุสามเณรตามพระอารามน้อย
ใหญ่ทั้งปวงก็มีแก้หอพระสมุด ฯ โดยลำดับมามีได้หมด
สิ้นไป กรรมกรหอพระสมุด ฯ จึงคิดว่าจะเบิกหอ

พระสมุท ๗ สำหรับพระภิกษุสามเณรมาชมในเทศกาล
เข้าพรรษา กำหนดวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๘ วัน ๑ แรม
๕ ค่ำ วัน ๑ ให้เป็นประเพณีเสมอทุกปี ตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๔๖๒ เป็นต้นไป

ในการเปิดหอพระสมุท ๗ รับพระภิกษุสามเณร หอ
พระสมุท ๗ ได้เคยพิมพ์หนังสือถวายแจกเป็นที่ระลึกมา
ทุกคราว แต่ก็เป็นที่พอใจของพระภิกษุสามเณรที่ได้รับ
ไปทั้งนั้น จึงคิดว่าจะพิมพ์ถวายทุกปีต่อไปด้วย และ
การเลือกหนังสือที่จะพิมพ์นั้น ได้ตั้งใจว่าจะเลือกเรื่อง
ที่แปลกๆ กัน ให้อ่านได้ทั้งพระภิกษุและสามเณร ทั้ง
พระเถระและพระอนุจทั่วไป หนังสือที่เคยพิมพ์มา
แล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ พิมพ์เรื่องสุภาษิตเทียบ ก. ข.
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ พิมพ์เรื่องหัวใจสมถกรรมฐาน ใน
พ.ศ. ๒๔๖๖ นี้ได้เลือกคำฉันท์ชมกวีพิมพ์ถวาย ด้วย
เห็นว่าเป็นหนังสือแปลกพอจะอ่านให้รื่นรมย์ใจได้

อธิบายคำฉันท์ชมกฤ

คำฉันท์ชมกฤนี้ ต้นฉบับเป็นของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฤทธิ วัดอรุณราชวราราม พระสาธุศีลสังวร
เณร คิษย์ของท่าน เมื่อจะไปอยู่วัดสุวรณาราม ได้
นำหนังสือของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฤทธิ ซึ่งเธอ
ได้รับมรดก มามอบถวายไว้ในหอพระสมุด ฯ เป็น
หนังสือคัมภีร์ต่าง ๆ ประมาณ ๑๐ ตู้ และมีสมุดหนังสือ
ไทยอยู่ในนั้นบ้าง ต้นฉบับคำฉันท์ชมกฤอยู่ในพวกสมุด
ไทยนั้น ดูเหมือนจะเป็นลายมือสมเด็จพระพุทธโฆษา
จารย์ ฤทธิ เขียนไว้เอง แต่ไม่ปรากฏว่าท่านเป็นผู้
ชอบแต่งกลอน จึงเข้าใจว่าจะเป็นหนังสือผู้อื่นแต่ง
สังเกตคัล้านวนเห็นแต่งขบขันดี กระบวนความเป็น
หนังสือแต่งในสมัยรัชกาลที่ ๔ ตอนต้นชมเครื่องตก
แต่งกฤที่ผู้แต่งอยู่ ตอนที่ ๒ ดูทำนองแต่งเป็นคำเทียบ
สำหรับสอนหนังสือคิษย์ เป็นสำนวนพระภิกษุแต่งนั้น

ค

เป็นแน่ แต่จะเป็นองค์ใด ข้าพเจ้าถึงเกิดสำนวนซึ่งเคย
ได้เห็นมาแต่ก่อน เชื่อว่าจะเป็นส่วนนวนมหาห้วง วัคมหา
ชาติ ซึ่งเป็นเปรียญในรัชกาลที่ ๔ รุ่นเดียวกับสมเด็จพระ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เห็นจะชอบพอกัน ทำนอง
สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เห็นฉันทะเรื่องนั้น
เมื่อครั้งยังเป็นเปรียญ แล้วขอคัดมาอ่านเล่น ฉบับ
จึงมียุทธาทาน

มหาห้วงข้าพเจ้าทูลรู้จักตัวเมื่อเป็นคฤหัสถ์ ได้ยิน
ว่าเป็นเปรียญ ๖ ประโยค เป็นนักเทศน์ แต่งโคลง
ฉันทะเป็น และเขียนด้วย แต่ว่าความประพฤติ
ไม่เรียบร้อย ลงปลายต้องลึก ต่อมาเมื่อภายหลัง
ได้ยินว่าไปเป็นกรมการตำแหน่งกรมการอยู่เมืองนคร
ราชสีมา ไปตายที่นั่น ได้ทราบมาดังนี้

ด. ร.

ฉันทัมมกุฏี

- ๑๖ แดงปางเรื่องราวรุ่งรัง ภูฏีสองหลัง
สระพังด้วยเครื่องปริกขาร
- ๑ ตั้ใหญ่ใบโตโอฬาร เขียนลายรดสนาน
เป็นเรื่องพระพทธโฆษา
- ๑ เมื่อเสด็จไปเมืองลังกา โดยสานนาวา
กำปั่นของพวกพานิช
- ๑ ท่านไปแปลคำสังสกฤต เป็นมคธาสีต
สำเร็จนิวัตคินคลา
- ๑ ในตั้เต็มพทธฎีกา ทั้งอรรธกถา
โยชนาก็มีมากหลาย
- ๑ ริมตั้ตั้งโต๊ะจันราย เครื่องบูชาถวาย
สมเด็จพระพทธปฎิมา
- ๑ เพดานคาชเสวตพัสดรา ห้อยพวงมาลา
สอาดด้วยคอกทองมัลย์

- ๑ เวลาวยุพัทพาน วนเวียนวิจารณ์
ระเบียบระยายนวนใจ
- ๑ ก่อเกิดเกิดความเลื่อมใส พระรัตนไตรย
ห้อยไว้หวังถวายบูชา
- ๑ ตักกระจุกตั้งเคียงเรียงมา เขียนลายน้ำยา
เป็นข้อกระหนกผกผัน
- ๑ ล้วนแล้วด้วยลายนํ้ามัน ดอกใบสุวรรณ
วิเศษสอาดตากุ
- ๑ เครื่องตั้งหนังสือในตู้ ห่อผ้าหน้าตู้
แต่ล้วนลายทองของใบ
- ๑ ชั้นล่างวางเคียงเรียงไสว เครื่องแก้วแววไว
วิเศษสุกสกลไสลิ
- ๑ พนล่างโต๊ะทองรองมี งามจริงยิ่งดี
ด้วยลวดและลายพราพวัน
- ๑ ถัดตั้งโต๊ะสุวรรณ ลายทองผ่องพรรณ
กระชั้นเป็นข้อพฤกษา

๑. บนหลังตั้งนาฬิกา
กระทำได้วยทองผ่องสี
๑. มีรูปคนขี่พาชี
ประคองแผ่นผดของผืน
๑. สองข้างขอคเคียงเวียงวัน
บนพุ่มและพวงไสถน
๑. หลังตั้งลัับแลแลยล
วงนมวระวามงามตา
๑. มีไ้เฝรังสามขา
นระตั้งอยู่กลางวางธรรม
๑. ตรงโคมหวดห้อยประจำ
ประทีปมาตามบูชา
๑. พนล่างตั้งนาฬิกา
ประคองด้วยเครื่องครบครัน
๑. สมญาว่าอเมริกัน
เป็นของวิเศษนอกสาสน์

๑ ไตรรอนนาฬิกาทาชาต

แดงสี่สอาก

สำอากอยู่กลางกุกี ฯ

๑๑ ถ้วยชุดและถาดชา
เขียนใส่เกสัซลี

กระเบราก็มากมี
สอากเอี่ยมลออตา

๑ หีบไม้มิดิใน
นักถุ่ชวถิมเสนสา

ประจุใส่ซึ่งหยุกยา
รพัตยัต้อยู่อัดแอ

๑ โคมเท้าและคนโท
กาเหลี่ยมลายครามแหร

ทั้งชวทโหลวิลยแล
เป้นเขาเขียนและเขียนชู

๑ หีบหนังปฐุมเถา
งามลายสุวรรณทรู

และย่อมเขากี่แดงดู
กนกพฤกษเพริศพราย

๑ หีบ मुख และหีบหมาก
รับแขกยเว้นวาย

สำหรับลากก็มีหลาย
ฉทิวาและราตรี

๑ หีบเพลงละเบงเสียง
กลจักรก็หมุนจี่

ประเล่ให้เพียงคนตรีมี
ศัพทจักก็น่าฟัง

๑ ถ้ำมอญและกล้องสลัก
สนองนัยนายัง

ก็สัพทด้วยแผ่นหนัง
ทุระฐานประมาณไกล

๑ โคมเทียบระย้าแก้ว

รู้ยรยระรวไหว

๑ แจกัณยกุลคู่

แรวเบญจรงคาลัย

๑ เชิงเทียบและทองแก้ว

กาขาวและคนที่

๑ ทัวจันและปั่นโต

โคมแก้วตะเกียงตาม

๑ กาทองและลึงหวาย

กาลายสุวรรณเพรา

๑ ถ้วยรัตนรองจาน

แก้วมรกตพรพร

๑ เก้าอี้ฝรั่งรัก

กรงนั่งกั้นหนา

๑ มัญจาคณาอา —

พรมลายฝรั่งขาว

พณะแพรวด้วยเจียรระไน

ระวามแวมแอร่มพราย

พิศศูกี่เณคฉวย

ลดาตอกระตะตี

ระไวแรวจรรณศรี

ศุภสิ่งวิเศษงาม

กระโดนโอรขยายคราม

ประทีปเถือกสถานเนา

ทั้ง^๕บนสายก็งามเงา

มกรเกียวมสถานกัน

อลังการณูนาขัน

ฉพนผ่องนิลาภา

กาสลักกระสันตรา

สยายในฤทัยยาน

สนะลาดก็แลลาญ •

รเถือกถ่องรทอตา

๑ เมาะหมอนและมั่งม่าน
ราวห้อยซึ่งภาษา

๑ สมุดทั้งขาวดำ
นาเนกพากย์พัน

๑ ญวนพ่ายและกำกรวญ
จากมิ่งสมาลัยสมร

๑ พระยาตรังกระสันโคก
เสาวภาคยเทพี

๑ นรินทร์นิราสโรย
มรณชีพและสังเสียด

๑ ทวาทศมาสสาม
ฟังเพราะเสนาะเที่ยว

๑ สมุดฉันท์ก็หลายชุด
บุณโณวาทสุตรา

๑ เบื้องพนนังฝา
ไซ่สายระโยงธาร

เขนยธารซึ่งยาทา
วพัศตรพนักหลายพรรณ

ลิขิตคำเป็นโคลงฉันท์
รพิพิธประติษฐ์กลอน

ศรีปราชญ์กรวญนิราสจร
วรลักษณประจักษ์ม

ทิวโยคสวาทศรี
จรสัทวายุเวียง

จรโดยกลางเพียง
ส่อนหาสุตาเดี่ยว

อระโคกกระสันเสียด
สร้อยยทัพพนา

อนิรุทธสมญา
เสนาะไคจะเปรียบปาน

นาพิภาก็แลลาญ
ประทะถ่วงก็คงทน

- ๑ โยนโยกไกววัก ระทบจักรก็เวียนวน
 ส่งศัพทเลียงอล ละเวงซำก็น่าฟัง
- ๑ กลัอกเล็กและกลัอกใหญ่ ประคิโตไว้ณฝาดนัง
 เฉาะและประชันคัง สรุศัพทแซ่แซ่
- ๑ แม่ผู้เคยนอน ระอาอ่อนฤทัยเอง
 ทุ่มยามก็เหง่งเหงง สรุแซ่ผ้านาน ๖
- ๑ ที่ภายในห้อง เต็มล้นเข้าของ นานาประการ
 เกาหอมอนอิง เลื่ออ่อนหอมอนหวาน ถาดโถโจาน
 ไต่พานก็มี
- ๑ ทั้งหีบเล็กใหญ่ หีบจีนหีบไทย หีบใส่หุหรี่
 ผ้าเหลืองผ้าขาว พาดราวเรียบดี อังสะแพรวสี
 งามคืบน่าชม
- ๑ อีกร่มรองท้าว ร่มยักค่างคาว คำขาวมีถม
 ทั้งร่มกระต่าย เกลื่อนกลาดอุดม ซามฝากาถม
 พรหมวิไลนทา

๑ กระบะเล็กใหญ่ ถ้วยชามซ้อนได้ หลายใบนักหนา
ถ้วยเล็กจานน้อย ช้อนหอยมุกดา ช้อนทองถ้วยฝา
จานชาตาช

๑ เครื่องมือทำไม้ ของนอกนำใช้ วางไว้อีกชุด
ทั้งเลื่อยและขวาน ส่วนไชรู บิดหล้าตาปู
ขวานหมูละแมะ

๑ อีกฝั่งถากไม้ ลีวกบเล็กใหญ่ มีไข้ออกแยะ
เมื่อจะทำการ เอาขวานตอกและ กบขางรางแยะ
ต้องแกะซีก

๑ เครื่องแก่น้ำพิก มาแต่เมืองฝ่า หวังมีอยู่ครบ
เหล็กควงลูกคา ปากกายาอบ ค้อนทั้งสามทบ
ทั้งกบทวาย

๑ อีกเลื่อยอกเหล็ก ตะไบใหญ่เล็ก พวกเจ็กมาขาย
ทั้งค้อนน้อยใหญ่ เหล็กไขควงคาย ขี้เกียจบรรยาย
ยังหลายประการ ฯ

๑ ห้องรเบียงเรียงวางอย่างเข้าสาน ถ้วยโถโจาน
เชิงกรานกันเส้าเตาไฟ

๑ อิกทั้งครกสากคนใช้
แต่ลวันร้าวบันข้างแยะ

หม้อเข้าแต่ละใบ

๑ ขางทียุคราคาแยะ
ประเคนคุณหม้อจริง

หุงเพลนั่งแคะ

๑ อิกทั้งหอมกะเทียมพริกขิง
พริกเทศพริกไทยตะไคร้กำ

ยี่หว่าชาลิ้ง

๑ ข้างกะมีหนอนคลักคลานคล้า
กลัวยาบอขายคักกัตตาย

เด็กเล็กไม่ทำ

๑ แต่ละคนเคร่งครัดใจหาย
ชวามันฆ่าราวี

ส่วนสัตว์อนวาย

๑ กบเขียดจิ้งหรีดคั้งหนี
บ่ฮอนจะไก่อเมตตา

มันตามทุบตี

๑ มีทั้งหม้อใหญ่ใส่ปลา
สลิกปลาย่างวางเลอะ

แห้งอย่างชำลา

๑ ถ้วยชามในตู้เขื่อนเปราะอะ
ระยัดเปนนยงคั้งคา

แกงเข้าเน่วเยอะ

๑ เคาไฟไช้แมวไช้หมา

เหม็นอ๊อบนา

สาอ๊วกกระอ๊ากาเจียร

๑ นังไกลไ้ฟุงคลิ่นเหียน

ไ้แมวอาเกียรณ์

ทั้งเลหวและแขงแท่งกลม

๑ ไ้พนพนัสนัสมมัตถม

เลียงหมุระม

มันกัคมันกวนแก่กัน

๑ อีค่างแมวคัชยัน

ไ้ไม่อาจเล่่นมัน

จะกัคเอาแมวมัวยมรณ

๑ สุนัขใหญ่ไ้ยอัยจร

ตามนอกชานหอน

ชะแฮชะฮอฮอฮอ

๑ กลางคินชะโมยปาฉง

วังหนตงตง

กัเต้นเข้าไ้ถ่ถนพลัน

๑ บ้างที่มันชินหอลัน

เฉวตนต์วัน

มันวิ่งกัว่องคล่องไว

๑ นกแก้วกระตัวสีใส

จับเห็นอคอนไม้

จะแจจะจ้อเจรจา

๑ พด^๓อน^๓ไม่^๓ชั^๓ต^๓ภา^๓ษา
ช^๓ง^๓เต^๓ก^๓เล^๓ก^๓เล^๓ก^๓เล^๓ย^๓ง^๓ช^๓ต^๓

ชั^๓ต^๓แต่^๓มัน^๓ค^๓า

๑ กล^๓าง^๓ค^๓ึ^๓น^๓พล^๓ต^๓ค^๓ก^๓ห^๓มา^๓ก^๓ั^๓ต^๓
ละ^๓เล^๓าะ^๓ละ^๓เล^๓ย^๓บ^๓เ^๓ย^๓ย^๓บ^๓ฝ^๓า

ร^๓้อง^๓แก^๓ก^๓แก^๓ก^๓ล^๓ิ^๓ต^๓

๑ ล^๓ิง^๓จ^๓ุ่น^๓น^๓ั^๓ง^๓ช^๓ด^๓กา^๓ยา
มัน^๓เ^๓ย^๓บ^๓มัน^๓ง^๓ค^๓ค^๓ุ^๓ค^๓ุ^๓น^๓อน^๓

กล^๓ม^๓ค^๓ุ^๓เจ^๓ิน^๓ตรา

๑ ย^๓าม^๓เ^๓็น^๓ย^๓อ^๓ย^๓่า^๓ท^๓ิ^๓ว^๓า^๓กร^๓
ก^๓ั^๓ไ^๓น^๓ระ^๓เ^๓ห^๓ี^๓ห^๓อย^๓ห^๓ี^๓

มัน^๓ต^๓น^๓า^๓ก^๓น^๓อน^๓

๑ ย^๓ิน^๓ย^๓ก^๓า^๓ยา^๓น^๓่า^๓กล^๓ว^๓
ช^๓ะ^๓เช^๓อง^๓บ^๓ช^๓น^๓น^๓ั^๓ง^๓ซ^๓ม^๓

ล^๓ิ^๓ส^๓ัน^๓ม^๓ว^๓ั^๓ว^๓

๑ ย^๓าม^๓ด^๓ก^๓เ^๓ก^๓น^๓อ^๓น^๓ก^๓ระ^๓ห^๓ม^๓
ก^๓ั^๓บ^๓่^๓น^๓ก^๓ั^๓ว^๓่า^๓ม^๓ง^๓มัน^๓

เล^๓ย^๓ง^๓เพ^๓อ^๓พ^๓ม^๓พ^๓ม^๓

๑ เ^๓อ^๓ร^๓เ^๓อ^๓ร^๓น^๓อน^๓บ^๓น^๓ห^๓อ^๓ฉ^๓ัน^๓
ไ^๓อ^๓ย^๓ง^๓ก^๓ั^๓ก^๓ั^๓ต^๓ส^๓ก^๓น^๓ธ^๓กา^๓ย^๓

เก^๓ะ^๓เก^๓่า^๓ย^๓ก^๓ัน^๓

๑ บ^๓าง^๓ท^๓ิ^๓ห^๓ล^๓ิ^๓บ^๓เล^๓ย^๓จ^๓น^๓ส^๓า^๓ย^๓
ก^๓ั^๓ล^๓ก^๓ท^๓ล^๓ิง^๓ก^๓ิง^๓ก^๓ิง^๓

ไม่^๓เ^๓ร^๓เ^๓ย^๓ว^๓เ^๓า^๓ะ^๓ว^๓าย^๓

๑ นั้ง่วงชิมเซาเกาหลัง
ระเรื่อระร่าร้องคราง

ผ้าผ่อนรุ่งรัง

๑ ควบโหรีบมาหากระถาง
กะเล่อกะล้าถนลาน

ตักน้ำลุยล้าง

๑ วิมรอยเรียงวางอ้างสนาน
อุทกทุกใบไล่ตี

เพียบพูนชลธาร

๑ กาทองตั้งตัมวาริ
ก็สูบพะพิศพุ่นไฟ

เหนือเตาอัคคี

๑ ซาคีใส่กากังไส
ที่ถาดประเทียบทองท่า

รินลงถ้วยใน

๑ ฉันทาสียังมิหน้า
ก็แน่นต้องนวดปวตมวน

ช้าน้ำตาลนำ

๑ ไม่หยดต้องกินยาถอน
คเนขนาคเมืคมะนาว

กอนพอสสมควร

๑ เค็บเล็กเล่นนอกชานฉาว
ก็เรียกมารั้วรางวัล

เกวียวกวैयाวกวาวกราว

๑ คนละสามสี่ห้าทำทัณ
ก็ร้องคจเลียงสักรวา

ทกกรรมตี่รัน

๑ ต้นบทร้องโอโยเจียนา
ประคจคี่ทัยโทน

มีอญตันชา

๑ ลูกคู่ส่งศัพท์เลียงโยน
อ้อยอ้อยอ้อยโอคครวญ

เอื้อยเอื้อยระโชน

๑ เสรีสันสักรวากำครวญ
ละบองซังบทยานี่.

จักจับขบวน

ภาพย่นบ่งเบ็ดเตล็ด

(แต่งเป็นคำเทียบให้เด็กหัดเขียนหนังสือ)

- ๑๖ แถลง^ขเของ^ขเรอง^ขรว^ขรุง^ขรัง^ข ขวต^ขไหล^ขไถ^ขถัง^ข
 ทุก^ขง^ขมึง^ขกง^ขตง^ขแสม^ข
 ๑ เต็ก^ขเต็ก^ขกิน^ขโข^ขคำ^ขแย^ข ร้อง^ขให้^ขแจ^ขแจ^ข
 จอก^ขแหม^ขมี^ขแน่น^ขใน^ขสระ^ข
 ๑ ไป^ขเมือ^ขง^ขฝ^ขรัง^ขอ^ขัง^ขวะ^ข หง^ขสา^ขเมา^ขระ^ขตะ^ขมะ^ข
 ตะ^ขกละ^ขซึก^ขลาก^ขเต็^ขม^ขกลัก^ข
 ๑ ไป^ขป^ขฐ^ขม^ขอ^ขม^ขลูก^ขแม^ขง^ขลัก^ข หลัก^ขแจ^ขว^ขป^ขลา^ขย^ขหยัก^ข
 ป^ขลา^ขตัก^ขป^ขลา^ขตูก^ขทุก^ขแแตก^ข
 ๑ ป^ขว^ขค^ขท^ของ^ขเต็^ขม^ขท^ขซ^ขแแตก^ข ค^ขล^ขำ^ขฝ^ขา^ขแกร^ขก^ขแกร^ขก^ข
 น^ขก^ขแส^ขก^ขหา^ขห^ขน^ขต^ขก^ขต^ขก^ข
 ๑ น^ข้ำ^ขห^ขม^ขาก^ขน^ข้ำ^ขม^ขก^ขน^ข้ำ^ขห^ขม^ขก^ข น^ข้ำ^ขชา^ขป^ขลา^ขห^ขม^ขก^ข
 ต^ขก^ขต^ขก^ขคำ^ขห^ขม^ขาก^ขส^ขาก^ขคร^ขก^ข

- ๑ เด็กเด็กอยากจับกระเจก เป็นความมรคก
 ตลกเล่นไขว่ขันสระเกศ
- ๑ กิณของก่อนพระเปนเปรต รูปร่างทุเรศ
 ไชยเชษฐวิญญาเล่นคู่
- ๑ ไปถ้าเก็บมะกล่ำตาหนุ จิงหรีดอยู่
 หางหนหางหมาตาเจก
- ๑ นกกระเจกกินดอกขี้เหล็ก ลูกหลานเล็กเล็ก
 กงเท็กบ่อนแตกแหกรั่ว
- ๑ รูปร่างงามคี่ฉิว ฉีหลอกน่ากลัว
 เจ้าสัวออก ขั ห้วยไผ่
- ๑ ทบถองร้องไห้โฮโฮ วัดเลียบวัดโพธิ์
 กระโล่กระลาตาสะบัต
- ๑ ล้มผอยถูกต่อยด้วยหมัด คินอยู่ขบขบ
 หมากคี่เด็กเล่นหมากเกบ
- ๑ ทออยู่ปลายนิ้วเรวกเลียบ นังนานเป็นเหน็บ
 จะเข้บตะขาบคายกฤษ

- ๑ ทศกัณฐ์ไปพ้ออินทร์ชิต หลกก้นเกาหิด
ชิตคิดเต็กตคอคอยาก
- ๑ เกือนสิบเอ็ดสิบสองน้ำมาก ไปเที่ยวป่าจาก
ถูกลากโคลนเลนเขื่อนเลอะ
- ๑ พระทองร้องเท่านั้นเถอะ เป็นแผลหระเหวอะ
ประเจอะจึงจนกกระจอก
- ๑ เลียงวัวเลียงควายไล่คอก เข้าป่าหากระบอก
จักตอกสำหรับผูกตัย
- ๑ เปนกล่อนนอนไอไม่หลับ ชักอยู่หงับหงับ
ตากลับคั่นงอมือหงิก
- ๑ นกแก้วขนทองกินพริก ได้กลิ่นขลุกลิง
กุกกิกหนูกัดมัสมุด
- ๑ กระต่ายทองคำทำชุด เรือร้วไม่หยุด
ดินอดตอกอภัยด้ายะ
- ๑ ไก่เจาะคิลาเจาะเจาะ ถั่วเราะถั่วเราะ
อีแปะสังกระสีคึก

- ๑ คนไทยซังไว้ในคุก ไม่มีความสุข
เป็นทกข์เหม็นขี้ตเกลดาะ
- ๑ ไปทูลครเรื่องเงาะ ถูกจับหัวเงาะ
ยามเคราะห์เป็นหุดจับหุด
- ๑ ตะโพนตึงขบขบ คนเกินมคมต
เหม็นตคขตคคคคคคคค
- ๑ เป็นพยานท่านต้องสขถ น้ำอ้อยโกธ้มต
ขั้ขรตไปรบพบขั้ข
- ๑ กลอนประตุเรียกว่าสลัก ต้นหยักปลายหยัก
ชนักชเนาะเงาะลิว
- ๑ คนเขี้ยวไม่ออกเป็นนิ้ว ปวคทองคิ้วคิ้ว
ปลาชิวปลาช่าสาแหวก
- ๑ ไปตีเชียงใหม่คราวแรก ตีลาวกาเวแตก
นกแลกกกระสาภาเหว่า
- ๑ แมวหมาคั้ขเขี้ยวเท่า ขเขี้ยวในเตา
ล่ำภาภำขันสลูป

๑ เข้าเข้าเฝ้าจับปลาทุก

ตะกุกตะกักจับทุก

๑ ลูกหน้หน้หายนายพบ

ฉมบตะกาะกะปอย

๑ คำคำทำงานสานงอย

กักลอยฟ้าแลบแปลบปลา

๑ แฉวเรือชนไปทำราย

ผักปลาผักแปลบแลบลิน

๑ ไปเที่ยวเมืองเหนือเลือก

กฐินก็ทอดเคื่อนลิบเอ็ด

๑ นั่งอยู่คักขี้เด็ด

ตกเบ็ดคักปลาปากะโหลก

๑ หญิงชายไผ่ผอมเป็นโรค

สิทธิโชคมงคลโกนจก

๑ ตั้งหม้อก่อไฟให้ลูก

ปลาทุกแกงซ่อมหอมฟุ้ง

เสียงกังขยับ

จับไต คัดตบ

สานเสื่อกระสอบ

คั้หอกคั้ดาบ

ชาแข้งแห่วงหวั้น

แกงไก่แกงเป็ด

เป็นหน่อโขยก

เข้าจึงจะสุก

- ๑ ทอ^๕กก^๕จ^๕ิน^๕บ^๕ต^๕ร^๕น^๕บ^๕ค^๕ย^๕ง คนนอนในมุ้ง
 ภาระ^๕บ^๕ง^๕ภาระ^๕บ^๕าย^๕ไ^๕้^๕เ^๕้า^๕
- ๑ ไป^๕บ^๕า^๕ห^๕า^๕ซ^๕ง^๕ค^๕ั^๕เ^๕า^๕ ตัก^๕ห^๕ว^๕าย^๕ส^๕เ^๕า^๕
 ๕^๕บ^๕น^๕เ^๕้า^๕ม^๕อ^๕บ^๕ว^๕ม^๕น^๕ว^๕ม^๕ห^๕่ม
- ๑ บ^๕้าน^๕ล^๕า^๕น^๕อ^๕ย^๕ู่^๕บ^๕าง^๕ข^๕น^๕พ^๕ร^๕ม ไป^๕เ^๕ี่ยว^๕พ^๕ระ^๕ป^๕ฐ^๕ม
 ก^๕าง^๕ร^๕่วม^๕ข^๕ร^๕า^๕ค^๕น^๕อ^๕ร^๕แ^๕ด
- ๑ ห^๕ีบ^๕ข^๕้าย^๕เล^๕ียง^๕ค^๕ึง^๕อ^๕อ^๕ค^๕แ^๕ด เ^๕้า^๕เ^๕น^๕ี^๕ย^๕ว^๕ต^๕าก^๕แ^๕ด^๕
 ไ^๕ค^๕ม^๕แ^๕ก^๕เ^๕ต^๕ไฟ^๕ฟ^๕้า^๕ค^๕บ^๕า^๕ต^๕ร^๕ท^๕ล
- ๑ เ^๕ิน^๕ข^๕น^๕ไป^๕บ^๕าง^๕ค^๕ำ^๕ห^๕ร^๕ แ^๕ล^๕ว^๕มา^๕ข^๕ำ^๕น^๕ย^๕
 ส^๕า^๕ร^๕พ^๕ิง^๕เท^๕ค^๕ัน^๕ห^๕น^๕ำ^๕ว^๕ัด
- ๑ เ^๕็ก^๕เ^๕็ก^๕ก^๕อ^๕ส^๕ำ^๕ห^๕ณ^๕ก^๕ห^๕ัก ห^๕น^๕ง^๕ส^๕ื่อ^๕ใ^๕ห^๕ัก^๕
 ป^๕ล^๕าก^๕ัก^๕ป^๕ล^๕าก^๕ค^๕ม^๕ค^๕ป^๕ล^๕ว^๕ก
- ๑ ล^๕่อง^๕แพ^๕ไ^๕ม^๕ไ^๕ม^๕ไ^๕ม^๕ร^๕ว^๕ก แ^๕ง^๕ก^๕ึง^๕ก^๕ับ^๕ห^๕ย^๕ว^๕ก
 ไ^๕้^๕ห^๕ม^๕ว^๕ก^๕ิน^๕ห^๕ม^๕า^๕ร^๕า^๕ก^๕อ^๕ก
- ๑ เล^๕ียง^๕เป^๕็ด^๕เ^๕็ก^๕บ^๕ไ^๕ม^๕า^๕พ^๕อ^๕ก แ^๕้ง^๕ข^๕า^๕ต^๕า^๕ค^๕อ^๕ก
 ก^๕ล^๕้วย^๕ป^๕อ^๕ก^๕ไ^๕ม^๕ท^๕ัน^๕ค^๕ัน^๕ท^๕ัง^๕เป^๕ล^๕ี^๕อ^๕ก

๑ พายัพค้อยเยือกเยือก

คินเลือกเซอะเซะปะเป็ค

๑ ลงเรือไปเที่ยวเมืองเพ็ชร

ตกเข้คกด้วยยาปลกรายพระ

๑ แผลโตไว้ว่าหว่าหระ

กระบะก็ขีปากขื่น

๑ ขึ้นไปเที่ยวถึงเมืองอินทร์

เขาคินเลือกคุดคัย

๑ หมูขวิดทำปากจับขี้

อาภัพอาเพยบงเงยบงแก

๑ ตกเข้คโตปลักรกระแห

ชู้ยแซปลาสดคตคปัด

๑ นกแก้วกาลิงทั้งทุก

ขปวุคเขอนเปราะละละลอง

๑ หน่อไม้แกงกับหมูหอม

ผักคองหมากกิบลุกคก

กถัวคายตาเหลือก

เก็บใบชุมเห็ด

ราวกับขวานฉะ

ยางปลาสร้อยอย่างหิน

โยนปลาหมางัย

แกงกับใบแค

ปลาไหลไซตุค

แจกขายเข้าพอง

- ๑ ออกไปหาพระวัฑก ก หวีเรือตำรอก
 สกปรกพวกเปรตพระไปรต
- ๑ ตรางขังใส่คนโทษ ขวชนาคในโบสถ์
 เข้าโงชน์สองคอกต่ออัฐิ
- ๑ เต็กเต็กชอมากินกั๊ก ไม่พอจะยัด
 ลักอัฐิไปเอามาอีก
- ๑ แดงโมแดงมาผ่าซีก ขายเปนเงินปลีก
 หุฉิมักเชือกเลือกหยด
- ๑ เต็กเต็กอย่าเวียนขีปด ลักอัฐิแลพศ
 สบถจะบาปขยาย ฯ
- ๑ กล่าวกลอนสุนทรเประ วิสัยเลอะก็หลากหลาย
 แค้นจักขรรขยาย นิยมถ้อยในกลกลอน

หมดฉบับถมแทน

